

Krzysztof Michalski
Zakład Zarządzaniem Projektami i Polityką Bezpieczeństwa
Politechnika Rzeszowska
email: michals@prz.edu.pl
ORCID: 0000-0002-2089-2160

**III Międzynarodowa Konferencja Naukowa
pt. „Zagrożenia i wyzwania bezpieczeństwa współczesnego
świata. Wymiar społeczno-kulturowy”,
25–26 listopada 2019 r., Politechnika Rzeszowska**

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/ZN.2019.016>

Dokładnie w chwili, gdy śmiertelna nanostruktura COV-19 wyruszała na podbój świata z mokrego targowiska w chińskim mieście Wuhan, w murach Politechniki Rzeszowskiej prawie 100 ekspertów reprezentujących 6 krajów śródwoeuropejskich i Turcję oraz niemal wszystkie kluczowe dziedziny badań nad bezpieczeństwem – od polityki bezpieczeństwa i stosunków międzynarodowych przez nauki o obronności, bezpieczeństwo wewnętrzne aż po cyberbezpieczeństwo i inżynierię bezpieczeństwa – debatowało nad szerokim spektrum aktualnych i przyszłych zagrożeń oraz wyzwań wynikających ze zmian cywilizacyjnych dokonujących się obecnie pod wpływem globalizacji, zderzenia kultur, cyfryzacji, akceleracji postępu technologicznego oraz kryzysu ekologicznego. Dwudniowa konferencja, której głównym organizatorem był Zakład Nauki o Bezpieczeństwie, działający od października 2016 r. na Wydziale Zarządzania Politechniki Rzeszowskiej, a współorganizatorami i partnerami były Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytet Ekonomiczny w Istambule (Turcja), Wschodniobawarski Uniwersytet Techniczny w Regensburgu (Niemcy), Centrum Doktryny i Szkolenia Sił Zbrojnych RP w Bydgoszczy, Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska w Przemyśle oraz Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka, stanowiła kontynuację cyklu międzynarodowych spotkań eksperckich odbywających się co dwa lata pod hasłem „Zagrożenia i wyzwania bezpieczeństwa współczesnego świata”. Cykl został zapoczątkowany 24–25 listopada 2015 r. konferencją zogniskowaną wokół społeczno-ekonomicznych aspektów bezpieczeństwa, której gospodarzem był Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego (obecnie Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych).

Główną ideą przyświecającą pomysłodawcom cyklu było zainicjowanie ciągłej dyskusji nad zmianami dokonującymi się w środowisku bezpieczeństwa w różnych aspektach, ale zawsze z uwzględnieniem możliwie wszystkich jego wymiarów: globalnego, kontynentalnego, międzynarodowego, narodowego, regionalnego, lokalnego oraz indywidualnego. Obok zagrożeń dobrze znanych, związanych z konfliktami zbrojnymi, terroryzmem, klęskami żywiołowymi, awariami i katastrofami technicznymi oraz przestępczością – zagrożeń, na które dotychczasowe systemy bezpieczeństwa i ochrony są przygotowane, pojawiają się bowiem wciąż nowe, coraz bardziej złożone niebezpieczeństwa, będące nieuchronną konsekwencją wzajemnego przenikania się uwarunkowań militarnych i pozamilitarnych (*post-war*), postępu technologicznego oraz wynikających zeń zmian cywilizacyjnych. Ciągłemu pojawianiu się nowych niebezpiecznych zjawisk, których skomplikowanie i nieuchwytność wystawiają tradycyjne systemy bezpieczeństwa na ciężką próbę, towarzyszą rosące społeczne potrzeby bezpieczeństwa i żądania skuteczniejszej ochrony. To wszystko sprawia, że bezpieczeństwo z wyłączonej domeny formacji umundurowanych przekształca się obecnie w cenne wspólne dobro, za które odpowiedzialność ponoszą w równym stopniu sami obywatele. Ponieważ bezpieczeństwo należy do cywilizacyjnych „uniwersaliów” przenikających niemal wszystkie sfery działalności człowieka, a także do najbardziej złożonych, wieloaspektowych i poznać nieokreślonych zjawisk, jakie kiedykolwiek stanowiły przedmiot naukowego poznania, skuteczna polityka bezpieczeństwa wymaga interdyscyplinarnej integracji wielu różnych perspektyw poznawczych oraz angażowania możliwie wszystkich interesariuszy bezpieczeństwa w procesy rozpoznania niebezpieczeństw, oceny ryzyka i wyboru właściwych strategii postępowania. Stąd przyjęta przez organizatorów cyklu otwarta formuła konferencji, do udziału w której – oprócz akademickich uczonych – zapraszani są intelektualiści, byli i aktywni politycy, publicyści, a także praktycy operujący na „pierwszej linii frontu” walki ze współczesnymi zagrożeniami, reprezentujący siły zbrojne i inne umundurowane formacje bezpieczeństwa, organy administracji oraz podmioty sektora prywatnego działające w różnych obszarach bezpieczeństwa i ochrony.

Celem szczegółowym rzeszowskiej konferencji była prezentacja wyników badań i wymiana opinii dotyczących złożoności i współzależności współczesnych zagrożeń w sferze cywilnej i militarnej, jakie dla pokoju, bezpieczeństwa, ładu i sprawiedliwego rozwoju niosą współczesne gwałtowne zmiany cywilizacyjne, zwłaszcza nowe procesy społeczne i zjawiska w kulturze. W trakcie konferencji dyskutowano m.in. o wpływie zmian cywilizacyjnych na sytuację geopolityczną, aktualnych niebezpieczeństwach militarnych w Europie, kondycji NATO, polityce bezpieczeństwa i doktrynach obronnych USA, Chin, Rosji, Polski i innych krajów europejskich biorących udział w konferencji, kwestiach cyberbezpieczeństwa, a także o zagrożeniach i wyzwaniach dla ładu międzynarodowego, bezpieczeństwa i rozwoju państw, ochrony ludności i życia jednostki wynikających z dyna-

miki rozwoju technologiczno-cywilizacyjnego, nierówności w dostępie do surowców energetycznych, procesach demograficznych i migracyjnych, niewydolności dotychczasowych infrastruktur ochronnych, a także o konsekwencjach podatności „układów krążenia” o krytycznym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa, wewnętrznego porządku, rozwoju społeczno-gospodarczego i dobrobytu oraz nowych wymaganiach odporności na destabilizację.

Dyskusje uświadomiły uczestnikom i słuchaczom istnienie istotnych rozbieżności w percepcji i ocenie omawianych zjawisk z perspektywy poszczególnych krajów. Konfrontując często przeciwstawne opinie w toku dyskusji, poszukiwano rozwiązań akceptowalnych dla wszystkich interesariuszy zarówno na płaszczyźnie dyplomacji, międzynarodowych uzgodnień i rozwoju partnerstwa, jak i na płaszczyźnie działań organizacyjno-administracyjnych, badawczo-innowacyjnych, inwestycyjno-infrastrukturalnych oraz edukacyjno-kulturalnych.

Wystąpienia i dyskusje były transmitowane na żywo na dwóch platformach streamingowych. Debatę ekspercką uatrakcyjniały pokazy uzbrojenia wykorzystywanego przez Siły Zbrojne RP, a także pokazy specjalistycznego sprzętu i sprawności działania prowadzone przez Straż Graniczną, Krajową Administrację Skarbową, Straż Ochrony Lotniska Rzeszów-Jasionka oraz firmy specjalizujące się w ochronie lotnisk i obiektów przemysłowych, w produkcji systemów chroniących przed dronami oraz w informatyce śledczej.

O randze wydarzenia oraz zagadnień podejmowanych w dyskusji świadczą nie tylko „wysokokaratowe” patronaty (m.in. Komisja Europejska, Senat RP, Polska Akademia Nauk, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Komendant Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej), ale także fakt, że bydgoskie Centrum Doktryn i Szkolenia Sił Zbrojnych RP – najważniejszy wojskowy think-tank w Europie Środkowo-Wschodniej – zgodziło się być współorganizatorem konferencji i włączyło przedsięwzięcie w koordynowaną przez siebie z upoważnienia Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego kampanię analiz środowiska bezpieczeństwa „Nowe urządzenie polskie” NUP 2X35, prowadzoną na potrzeby Sił Zbrojnych RP i NATO. Politechnika Rzeszowska stała się w ten sposób pierwszym niewojskowym ośrodkiem akademickim włączonym do ważnego dla bezpieczeństwa narodowego programu analiz środowiska bezpieczeństwa Polski i regionu w perspektywie 2035 r.

Ta ważna dla bezpieczeństwa Polski i regionu inicjatywa nie byłaby możliwa bez organizacyjnego zaangażowania Sił Zbrojnych RP, Zarządu Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka, Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej, Krajowej Administracji Skarbowej oraz służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i ochronę w podrzeszowskim porcie lotniczym, a także bez finansowego wsparcia ze strony Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz firm rozumiejących ideę społecznej odpowiedzialności biznesu: Huty Stalowa Wola S.A., Hensfort, Hertz Systems, e-Detektywi i InterBit.

Rzeszowska konferencja przeszła do historii z dwóch powodów. Po pierwsze, wiele rezultatów dyskusji znalazło rezonans w najnowszej Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP, zatwierdzonej przez Prezydenta RP 12 maja 2020 r. Stało się to możliwe dzięki temu, że ostatnia faza przygotowań tego najwyższego rangą dokumentu, wyznaczającego kierunki polityki bezpieczeństwa i obronności kraju na najbliższe kilka lat, zbiegła się w czasie z obradami konferencji, w której aktywnie uczestniczyli wysocy rangą przedstawiciele Centrum Doktryn i Szkolenia Sił Zbrojnych RP w Bydgoszczy, kształtującego ramy koncepcyjne polskiej polityki obronnej. Wyraźnym świadectwem tego wpływu jest niewątpliwie nadanie kwestiom społeczno-gospodarczym – związanym z ochroną zdrowia, ochroną rodziny, migracjami ludności, różnorodnością kulturową, ochroną demokracji, praw człowieka i swobód obywatelskich, bezpieczeństwem ekonomicznym i bezpieczeństwem zaopatrzenia w energię oraz w inne niezbędne dobra środowiskowe, a także rozwojem narodowego potencjału naukowo-technologicznego i jego optymalnym spożytkowaniem dla wzmocnienia bezpieczeństwa i suwerenności państwa, konkurencyjności gospodarki oraz dostatku obywateli – oraz sprawom kultury, jak odbudowa narodowej tożsamości, patriotyzmu i ochrona dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, rangi trzeciego i czwartego filara polityki bezpieczeństwa – obok silnego państwa i potencjału obronnego oraz budowania pozycji Polski w międzynarodowych sojuszach. Po drugie, listopadowa konferencja była jednym z ostatnich tego typu spotkań naukowych w Polsce przed wybuchem pandemii SARS-CoV-2 i wprowadzeniem w marcu 2020 r. restrykcyjnych ograniczeń w zgromadzeniach publicznych.